
DIENST op 2 februari 2025, 10 uur 2025.03 **Zondagsschool**

Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer

Orgel/Piano: Valeriya Zakopai

Koster: Leon de Graaff

Kerkenraadslid: Arida van Oudenallen

Lezer: Ineke van der Stroom

Zondagsschool: Nelleke de Graaff

Predikant: Paul F. Thimm

Aansteken van de kaarsen

Welkom

Zingen “Dank U voor deze nieuwe morgen” 218:1,2,4,5

Bemoediging en Groet

Onze hulp is in de naam van de Eeuwige,
die hemel en aarde maakt,
die trouw houdt in eeuwigheid;
die niet verloren laat gaan het werk van zijn handen.

Genade, barmhartigheid en vrede
van God, die ons liefheeft als een trouwe partner.
en van Jezus Christus, die ons voorgaat als een wijze gids.
door de Heilige Geest, die ons steunt en uitdaagt. Amen.

Aandacht voor de kinderen over wijsheid

N = Nelleke P = Paul

N: Wat doe je daar, Paul? P: Ik lees, om er wijzer van te worden.

N: En lukt dat?

P: Nou, ik weet niet of je wijsheid uit boeken kan leren.

N: Wijsheid is toch weten hoe je verstand en goed kan leven.
Misschien leer je dat wel uit goede verhalen.

P: Uit goede verhalen? – Weet jij waar je verhalen vindt over hoe je goed kan leven?

N: Ja, kijk, ik heb hier een kinderbijbel met verhalen waar je dat kunt leren. Maar er zijn ook bijbels voor volwassenen met dezelfde verhalen.

P: De bijbel...dat is waar ook. Maar dat zijn wel hele oude verhalen van honderden jaren geleden. Zijn die nog wel goed voor onze tijd?

N: Juist wel. Ze worden nog steeds verteld en gelezen, omdat ze nog steeds helpen om te weten wat wijs en verstandig en goed is en wat niet.

P: Oké. Dan zullen we dat maar blijven doen. Bijbelverhalen lezen en daarover nadenken.

N: Wij, boven uit de kinderbijbel...en jullie uit de dikke bijbel met grote letters.

Zingen “Geest van God, wees hier aanwezig”

ZZZ 95 alle twee

Met elkaar delen (kaarsen aansteken)

Gebed (uit De Eerste Dag jg.48 nr.1, winter 2024/2025, p. 41 – licht gewijzigd)

God, U geeft wie niet zien het gezicht,
wie stom zijn een stem,
wie niet horen het gehoor.

Open ook onze ogen,
opdat we uw zuivere licht kunnen zoeken en onze naaste vinden.

Open onze stemmen,
opdat wij uw sterke lied zingen en van gerechtigheid en vrede durven spreken.

Open onze oren,
Opdat wij uw liefdevolle stem zullen horen en uw goede weg gaan.

Dat bidden we in Jezus' naam. Amen.

Bijbellezing: Jeremia 1:4-10

Zingen “Uw woord om vat mijn leven”

119a:1,4

Bijbellezing: Lucas 4: 14-30

Zingen “Hij opende een oud profetenboek” (uit Liedbundel Oec. Basisgemeente de Kompas)
op melodie “Zo vriendelijk en veilig al s het licht” (221)

Preek / overdenking

Lieve gemeente hier in de kerk en thuis met ons verbonden,
I.

“Is hij niet de zoon van Jozef?” zeiden de mensen van Nazareth over Jezus.
Blijkbaar wisten ze van wie hij er een was. Want hij en zijn broers en zussen, zijn vader en moeder waren heel bekend in de plaats. Ze hebben Jezus zien opgroeien.

Hij is teruggekomen naar zijn vaderstad. En ik kan me voorstellen dat ze van de ene verbazing in de andere raken over wat Jezus te zeggen heeft. Wat is hij wijs geworden die jongen. “Kijk, dit is nou onze Jezus! Hij is één van ons!” – Zij zullen trots op hem geweest zijn, daar in Nazareth.

“Uit Nazareth? Kan daar iets goeds vandaan komen?” (Joh. 1:46) schijnt een van Jezus’ leerlingen gezegd te hebben. Zo van: “Nazareth, daar heb ik nog nooit iets schokkends van gehoord? Waar ligt dat gat eigenlijk?”

Ja, ergens kan ik het me dan voorstellen dat de Nazareners glommen van trots op hun beroemd geworden zoon, Jezus de zoon van de timmerman Jozef en van Maria.

Jezus is bekend om zijn gelijkenissen over de nieuwe betere wereld van God. Jezus is bekend om zijn gave om mensen te genezen. Jezus is bekend om zijn durf om zijn prikkelende bijbeluitleg en zijn preken die zijn leerlingen en ander hoorders raken. Jezus durft duidelijke taal te spreken. Hij is kritisch op hypocriet gedoe en vrome praatjes en hen daar boven die hun macht misbruiken. – Ja, hij durft wel.

Maar soms gaat Jezus hen echt te ver. Dan slaat de laaiende enthousiast stemming om: dan schaamt zijn lieve familie zich over hun Jezus; dan ergeren zich de burens over hem; dan worden zijn luisteraars ineens heel kwaad over wat Jezus zegt. Dan voelen ze zich gekrenkt en aangevallen door Jezus. Zoals op die dag in de synagoge van Nazareth.

II.

Ik geloof dat Jezus, juist omdat hij zo duidelijk en kritisch was in wat hij zei en deed, al vanaf het begin van zijn optreden in het openbaar niet alleen vrienden maar ook vijanden kreeg – mensen die hem de hemel in prezen en mensen die hem vervloekten en hem wel konden vermoorden.

Profeet-zijn is niet een beroep wat je kiest, omdat je er zo’n zin in hebt. Want profeten zijn mensen die gedreven zijn om kritische dingen te zeggen over hun volk, over zorgelijke ontwikkelingen in de samenleving.

Jeremia voelde zich daar niet toe geroepen...en toch werd hij er wel geroepen tot profeet van zijn volk en voor andere volken. Hij voelde zich veel te jong. Maar God zei tegen hem: “Wees niet bang, ik ben bij je...”

We weten dat Jeremia door zijn overheid werd achtervolgd en in een waterput gegooid. Hij ontsnapte ter ternaauwernood aan de dood.

Jezus was ook kritische tijdgenoot van zijn volk. Nee, hij was geen antisemiet, want hij was zelf immers joods. Jezus deed wat de profeten al voor hem gedaan hebben: zijn volk waarschuwen, kritiek uitoefenen en mensen wijzen op Gods liefde en gerechtigheid. Niet uit hoogmoed, maar juist uit liefde en zorg voor je volk en uit toewijding en liefde tot God. Jezus had altijd de allerbeste bedoelingen – vooral met hen die het moeilijk hebben in het leven en door anderen afgeschreven en uitgestoten worden: tollenaars en zondaars, zieken en melaatsen, vreemdelingen en vrouwen.

III.

Maar gebeurde er nou in Nazareth, op die bewust sabbat in de synagoge? - Waarom kon het zo mis gaan? Hoe kon de algemene stemming van bewondering voor Jezus zo omslaan in kwaadheid en haat?

Lucas schrijft in zijn evangelieboek: *“Hij (Jezus) kwam ook in Nazareth, waar hij was opgegroeid, en volgens zijn gewoonte ging hij op sabbat naar de synagoge.” (V.16)*

Dit detail aan het begin van het verhaal is heel belangrijk. Je leest er zo gemakkelijk overheen.

Jezus ging regelmatig, misschien wel elke week naar de synagoge. In het Grieks staat inderdaad het woord “**συναγωγή**” (syn-agogè) – dat betekent letterlijk vertaald “samenkomst”. Een synagoge is dus niet alleen een gebouw, maar het bijeenkomen. Zoals voor Doopsgezinden de “Vermaning” meer is dan het gebouw.

Wat me opvalt is dat Jezus naar de synagoge, naar de bijeenkomst gaat – niet omdat hij daarvoor in de stemming is of wanneer hij daar zin in heeft. Nee, Jezus gaat uit een vast gewoonte. – Daar is niks mis mee. Ik vind het heel sterk, als mensen de vaste gewoonte hebben om naar de bijeenkomst in hun synagoge, tempel, moskee, kerk of ander gebedshuis komen.

Wij mensen hebben in ons leven vaste gewoonten broodnodig: zoals regelmatig beweging voor ons lichaam en vast momenten om geestelijk op te laden en met anderen samen te komen. Dat is helemaal niet bekrompen, maar heel gezond en verstandig.

Jezus zal al als kind niet altijd zin gehad hebben om zondig met zijn ouders mee te gaan naar de tempel in Jeruzalem of naar de synagoge in Nazareth te gaan.

Ik weet nog dat ik als kind wel eens tegen Mama zei: “Moet we vandaag naar de kerk. Ik heb vandaag helemaal geen zin om naar zondagsschool te gaan.” – En dat Mama iets zei van: “Ach, kom maar gewoon mee.” – En achteraf viel het wel mee.

Als ik zondag niet een dienst meemaak, mis ik het. Vaste gewoonten en rituelen geven structuur en houvast: je hoeft niet elke keer weer na te denken, je doet het gewoon en het doet je goed.

Jezus had vast niet altijd zin in om diezelfde Pappenheimers in de synagoge tegen te komen met hun onaangename trekjes en praatjes. Toch ging hij uit gewoonte op sabbat naar de bijeenkomsten zoals hij ook uit gewoonte zonder veel na te denken dankbaar op bepaalde momenten ging eten en drinken.

IV.

Zo'n bijeenkomst verloopt volgens een bepaald schema. Er hoeft niet elke keer een totaal andere orde van dienst te komen, want dat zou vermoeiend en onwennig zijn. Het is geen voorstelling die altijd heel anders moet zijn. De lezingen en de uitleg zijn afwisselend en de gebeden.

Lucas vertelt alleen een stuk uit de dienst van die bewust Sabbat. Na de gebeden en zegenspreuken en de lezing en uitleg uit de Tora, is Jezus aan de beurt met de lezingen uit een profetenboek en zijn uitleg.

De chazzan – voorzitter van de bijeenkomst – geeft Jezus de boekrol van de profeet Jesaja. - We weten Jezus de tekst zelf mocht uitzoeken uit Jesaja die hij wilde voorlezen of dat er vast rooster was. Dat doet er eigenlijk ook niet toe.

Jezus leest uit Jesaja de krachtige, bemoedigende tekst (Jesaja 61:1-2a):

*‘De Geest van de Heer rust op Mij, want Hij heeft Mij gezalfd.
Om aan armen het goede nieuws te brengen heeft Hij Mij gezonden,
om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken
en aan blinden het herstel van hun zicht,
om onderdrukten hun vrijheid te geven,
om een genadejaar van de Heer uit te roepen.’*

Jezus rol de boekrol op en geeft ze terug aan de chazzan en gaat zitten voor zijn uitleg. Apart dat deden de oude doopsgezinden ook zoals Jezus in de synagoge: de bijbel-lezing in het staan en de uitleg daarvan zittend.

“Vandaag is wat jullie net uit de schrift hebben gehoord in vervulling gegaan...dus werkelijkheid geworden.” - Dat is in het kort wat Jezus zegt over deze bemoedigende nog steeds actuele tekst van Jesaja.

Armen goed nieuws brengen; gevangenen de vrijlating aan te kondigen, blinden vertellen dat ze weer zullen zien en zij die kapot zijn kwijtschelding. Een welkom jaar van de Heer, begin van een nieuwe tijd!

Jezus zegt, daar ga in voor, daar ben ik door God gezonden om me in te zetten voor wie kwetsbaar zijn en het moeilijk hebben.

Voor zover is Jezus goed te volgen. De mensen om hem heen zijn er blij mee met deze boodschap en de uitleg daarmee en reageren positief met bijval.

V.

Maar Jezus gaat door. Hij zegt ook dingen die niet zo goed vallen: hij voelt ook dat er hoge verwachtingen aan hem zijn: We hebben gehoord wat er in Kafarnaüm gebeurd is, wonderen die je daar gedaan hebt. Doe dat ook hier, in Nazareth, je vaderstad.”

En Jezus gaat in op deze opmerking door te wijzen om een zere plek, een diepe teleurstelling. Hij zegt het zo: “Luister, ik zeg jullie: een profeet is niet welkom in zijn eigen stad! – Dat was vroeger ook al zo: in de tijd van de grote profeet Elia bijvoorbeeld was er een grote hongersnood, maar Elia werd gestuurd om een weduwe naar Sarepta bij Sidon (in het buitenland) gestuurd om te helpen.

Of in de tijd van Elisa waren er heel wat melaatsen in zijn volk Israël. Maar niet een van hen werd genezen, maar wel de Syriër Naäman.”

Dat hadden de mensen lieven niet willen horen. Ze werden razend van woede, zo woedend dat zij, zijn plaatsgenoten hem van de afgrond van een berg te storten.

Hoezo zou God en zijn profeten kiezen voor buitenlanders en niet voor “eigen volk eerst”. Hoe durf je dat te zeggen, Jezus.

Dit is een pijnlijk verhaal, omdat Jezus gelijk had, dat een profeet vaak thuis niet maar elders wel op welwillendheid en openheid voor zijn boodschap vindt die waar is.

Weet u, in de dienst van vorige week, had ik het over de bisschop Mariann Budde: Zij durfde in de dienst in de kathedraal van Washington na de inauguratie van de Amerikaanse president te pleiten voor bange asielzoekers en andere kwetsbaren in het land. Zij smeekte hem om barmhartig te zijn met hen die een moeilijk leven hebben.

Mariann Budde zet zich samen met anderen van de kerk juist voor hen in. Ze volgen daarin Jezus, ze weten zich geroepen om Gods liefde door te geven aan iedereen.

De reactie van de president en zijn aanhangers op haar moedige en duidelijke pleidooi en preek was verontwaardiging, vernedering en eisen om een excuus.

Ik heb gehoord dat de gedreven bisschop intussen de eerste doodsb bedreigingen heeft ontvangen.

Lieve gemeente, ik vind dat schokkend en stuitend. Jezus leert ons vanuit een sterke bijbelse traditiestroom dat een gezonde samenleving ruimte en kansen moet bieden voor de kwetsbaarmsten en niet alleen voor de sterksten. En Jezus wijst desnoods kritisch op goede voorbeelden – ook uit het buitenland.

En het is heilzaam als wij in onze tijd open luisteren naar kritiek van binnen en buiten en open zijn voor de lastige en soms pijnlijke boodschap van Jezus en de profeten.

Religieus fanatisme en vreemdelingenhaat is een dodelijk vergif. "Eigen volk eerst en elk nationalisme is een enorme en gevaarlijke energieverpilling – letterlijk en figuurlijk niet duurzaam. Democratie is niet alleen vrijheid van meningsuiting van de sterken, maar ook de belangen behartigen van de kwetsbaren, zoals bedreigden en vluchtelingen.

Het is onze roeping als vredesgemeente om niet mee te waaien trends met deze levensgevaarlijke en onmenselijke onderstromen en dieper te gaan dan de democratie. Wij zijn geroepen om als christenen Christus te volgen in het spreken van waarheid en het instaan voor hen die het leven moeilijk gemaakt wordt – in onze wereld en in onze samenleving.

Misschien betekent dat ook net als Jezus kalm en onverschrokken door te gaan op de weg van liefde en goedheid voor anderen, zelfs als je vernederd, uitgelachen of bedreigd zou kunnen worden.

Want zo eindigt ons huidige evangelieverhaal ook: indrukwekkend nuchter en krachtig: *"Maar hij (Jezus) liep midden tussen hen door en vertrok."* – Om ergens anders met zijn werk en leven verder te gaan. Amen.

Muziek

Open Ruimte **Kanselbijbel uit DG Uithoorn**

Gebed en Onze Vader

Wij bidden nu samen tot U, zoals Jezus het ons voordeed:

(oudere versie)	(versie van NBV 2006)
Onze Vader die in de hemel zijt.	Onze Vader in de hemel!
Uw naam worde geheiligd	Laat uw naam geheiligd worden,
Uw koninkrijk kome.	laat uw koninkrijk komen
Uw wil geschiede in de hemel,	en uw wil gedaan worden
alzo ook op de aarde.	op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood.	Geef ons vandaag het brood dat wij nodig hebben.
En vergeef ons onze schulden,	Vergeef ons onze schulden,
gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren.	zoals ook wij hebben vergeven wie ons iets schuldig is.
En leid ons niet in verzoeking,	En breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van de boze.	maar red ons uit de greep van het kwaad.
Want van u is het koninkrijk	Want aan U behoort het koningschap,
en de kracht en de heerlijkheid - in eeuwigheid	de kracht en de majesteit - in eeuwigheid. AMEN.

Collecten

Zingen "Wij geloven in het leven"

ZZZ 229 alle 4

Zegen(samen)

Laten we aan het einde van de dienst elkaar en anderen Gods zegen meegeven voor de nieuwe week die vandaag begint

De Eeuwige zegent je en behoedt je!
De Eeuwige doet zijn aangezicht over je lichten
en is je genadig!
De Eeuwige verheft zijn aangezicht over je
- en geeft je vrede!

Zingen "Gezegend gaan we nu van hier...Amen"
= melodie van 273 "Loof God die zegent al wat leeft"

Zingenderwijs 57

Gezegend gaan wij nu van hier,
en God gaat met ons mee
en geeft ons moed en levenskracht,
zo gaan wij niet alleen.

Doven van kaarsen